

NAŠ TEDNIK

GLASILO KRŠČANSKE LJUDSKE STRANKKE

1. leto

V Celovcu, dne 23. novembra 1949

Številka 11

Pravica in dolžnost

Po stari navadi so volitve povezane s spremembo vlade. Čeprav vladna koalicija ostane kakor se je zgodilo to po volitvah 9. oktobra 1949 v Avstriji, je vendar vlada nova vsaj po nekaterih osebah.

Nova vlada pa se v parlamentu predstavi s svojim delovnim programom in zahteva za ta program odobritev od strani novoizvoljenega parlamenta. Isto smo doživeli tudi v deželi. Deželni zbor je izvolil glavarje in vlado, glavar in šefi posameznih strank pa so podali v deželnem zboru svoje izjave.

V parlamentu kakor v deželnem zboru se je govorilo o državni pogodbi in o raznih vprašanjih, ki so z državno pogodbo povezana. V naše veliko začudenje pa vprašanje, s katerim so se Veliki štirje pečali nad dve leti, v teh izjavah kanclerja Figla in deželnega glavarja Wedeniga ni bilo govora. Koroških Slovencev niti z besedico niso omenili.

Slovenski glavosi 9. 10. 1949 so bili za vse stranke zanimivi in privlačni. Ob volitvah so poskušali na eni strani z vsem ste znamirgov umih rdgomdm anjem, „Če ste z nami“, so rekli, tedaj vam je zagotovljena renta, tedaj lahko računate za gospodarsko pomočjo, če niste z nami, pa ste iredentisti, ste protidržavni element, za katerega so samo varnostni organi na razpolago.“

Na konferencah v Moskvi, Parizu in Londonu so o istem vprašanju govorili drugače. Tam so govorili o pravicah koroških Slovencev, o obveznostih države do drugorodnih skupin v državi. V trenutku pa, ko so se visoki gospodje vrnili domov, je zopet prevladalo tisto mnenje, da je pač treba vse obljubiti in nič držati. Ti gospodje prav radi pozabljajo, da državna pogodba še ni polnomočna, gospodje prav radi pozabljajo, da pogodba ne pomeni za državo le pravic, marveč tudi dolžnosti. Železni zastor, katerega so v zadnjih letih poskušali ustvariti okoli koroških Slovencev, bo v tistem trenutku odvišen, ko bodo z državne strani Slovencev zagotovljene možnosti obstoja in razvoja. To pa se ne godi z molkom.

V vladnih izjavah smo pričakovali povsem jasnega stališča do tega vprašanja, stališča, kateremu bodo sledila tudi dejanja.

Zaman smo čakali vladne izjave glede gospodarske politike v južnem delu dežele. Ali naj ta del države in dežele ostane tudi zunaprej gospodarsko zamenarjen? Ali naj bodo tudi zunaprej gospodarski kanali odprti le v severni del dežele?

Niso li Slovenci tudi državljani, da je tudi pri njih treba gospodarske izobrazbe. Niti besede ni bilo o subvencijah za slovenske gospodinjke šole ali celo o slovenski gospodarski šoli. Za slovenske gospodarske ustanove ni niti šilinga na razpolago.

Kje so kulturne ustanove? Za nemško gledališče so milijoni na razpolago, država in dežela vzdržujeta vsaka svojega kulturnega referenta. Vse nemške kulturne ustanove uživajo državno in deželno podporo. Kdo se zanima za podvig slovenske kulture v deželi? Vsakega, ki sodeluje v slovenskem kulturnem življenju, je treba še posebej ustrahovati. Osebe in zbori, ki se v zadnjem času zopet bolj udeležujejo celovških radio-oddaj, so protidržavni elementi.

Pri premeščanju učiteljev je kvečjemu še interesantno vprašanje, kateri vladni stranki dotični pripada, ni več zanimivo vprašanje, je li dotični sposoben za potrebe dvojezičnih šol.

Jasno in odločno povemo tudi danes, kakor smo naglasili pri vsaki priliki, da ni pravic brez dolžnosti. Država ni in

Dolar-šiling 1:14.40

Že v zadnji številki lista smo poročali, da se avstrijska vlada ne bo mogla izogniti uravnovešenju tečaja med dolarjem in šilingom, ker je v zunanji trgovini prisiljena, da računa z resnično vrednostjo šilinga.

Sedaj so posvetovanja o razmerju šiling-dolar končana. Pretekli teden je izjavil zvezni kancler dr. ing. Figl, da bodo tekom tega tedna že podvzeli vse potrebno za ustalitev cen. Avstrija mora veliko uvažati, zato je tudi razumljivo,

da se cene blaga menjajo, še posebej, ko tudi v drugih državah denar nima stalne vrednosti.

Avstrijske stranke so se zaradi dviga cen med seboj prepirale in dolžile ena drugo krivde. Vendar edino potrebno je zagotoviti stalnost cen in s tem omogočiti v državi mir, zadovoljnost in življenje tudi manj premožnim slojem.

Razmerje med dolarjem in šilingom je od danes naprej 1:14,40 (do sedaj 1:10). V zvezi s tem je avstrijska vla-

da izjavila, da bodo znižali mezdni, dohodninski in družbeni davek s 1. januarjem 1950 za 20 odstotkov.

To novo razmerje med dolarjem in šilingom ne bo dosti vplivalo na vrednost šilinga v notranji trgovini.

tekmovanja, kjer se najboljši delavci odškodujejo za svojo posebno marljivost z nagradami. Vrh tega so postavljene „norme“, to se pravi količine dela, ki jih mora vsak doseči, kajti ta, ki jih ne doseže, je sicer deležen raznih neprijetnosti, lahko vse tja do prisilnega dela.

Zeleti bi bilo, da bi se razni merodajni moške v Avstriji bolj poglobili v bistvena vprašanja gospodarstva in imeli res „korajžo“ iti sicer trdo, a potrebno novo pot. Saj so že toliko obljubili, v resnici pa ob priliki vsakega novega ukrepa za podvig življenjskih prilik, tako, kar se tiče denarja, kot kar se tiče plač in cen, ljudstvo le opeharili! Jasno povejmo trdo resnico, da je delovna morala zelo, zelo na nizkem. Ni samo uradnik tisti, ki le čaka, da mu pretečejo predpisane ure; postalo je to običajno pri širokih plasteh delavstva, kot se to predvsem opaža v gradbenih podjetjih.

Nakazujeta se dve poti, kako dvigniti delovno moralo in s tem donosnost dela. Ker je ravno vzgoja v pretekli dobi, predvsem za časa nacizma, za to stanje bila eden glavnih vzrokov, je treba pred vsem tu začeti! Delu je treba dati svojo čast! Potom filma, radija in časopisja je treba ljudem povedati, da je delo vir vsega blagostanja in da delo plemeniti in bogati človeka! Enako bi naj imele razne ustanove, kot so to: delavska zbornica ali sindikati (Gewerkschaft), ne samo nalogo, terjati pravice delavca, mar tudi korajžo, da povedo, da je delo plemeniti opravke in da pravično plačana ura zahteva tudi dovršitev možne količine dela.

NOVA UREDITEV ZASLUŽKA

Druga, bolj učinkovita pot, — kajti prva je dolgotrajna, — je ureditev zaslužka na podlagi količine in kakovosti opravljenega dela, ne pa na podlagi za delo porabljenega — včasih bi lahko rekli za pravljenega — časa! Saj se še marsikdo spominja, da se je svojčas tudi pri zidarjih n. pr. plačevalo od m² zida ali ometa. Seveda je treba pri tem upoštevati, da gre stremljenje na svetu za tako zvano „socialno plačo“. Pri taki plači se upošteva, koliko otrok ali mogoče dela nezmožnih staršev i. dr. ima dotični delavec za vzdrževati. Jasno je, da bi pač v teh slučajih morala država k normalnemu zaslužku plačevati doklade za člane delavčeve družine, kot se to danes v obliki pomoči za prehrano (Ernährungsbeihilfe) že itak izvaja.

Delovna sila je dragocena. Tudi z njo je treba pravilno razpolagati in razpolagaš z njo gospodarsko lahko le, če obstaja zavest, da je delovna morala dobra. Jasno je, da je potreben na eni strani tudi kup dobrih uradnikov. Vsa „velika armada“ uradnikov pa, ki so danes odveč, ki jih po smotrnem predudarku razni uradi lahko pogrešijo, se mora zaposliti v produktivnem delu. Podariti je pri tem treba, da se mora gospodariti z delovno silo tako, da je z njo na razpolago dosti gospodarskih možnosti, ki so primerne za življenjski podvig! Napačno bi bilo, če bi delovno silo le zastavili za to, da je zaposljena, (Nadaljevanje na 2. strani)

Na čem boleha najbolj avstrijsko gospodarstvo?

Časopisi so polni razmotrivanj o gospodarskem izboljšanju in ozdravljenju. S tem se bavi vlada, v parlamentu se podajajo z lepimi besedami izjave o raznih ukrepih, ki naj povzročijo čudovita ozdravljenja.

Daleč sem od tega, da bi zanikal potrebo vseh teh napovedanih ukrepov. Saj se je tudi že v „Našem tedniku“ pisalo o tem, kako bi bilo treba ustvariti okostje za novi razvoj in novo delo na gospodarskem polju. Vse to je potrebno, ker brez tega se ne da umno in smotrno gospodariti.

Oglejmo si danes takozvano vprašanje gospodarske obnove iz druge strani. Le načrti, — govorjeni in pisani, — sami ob sebi ne morejo povzročiti nobene spremembe, so takorekoč „brez krvi in mesa“. Človekova delovna moč in proizvodnja (produktivna) sredstva, ki jih z drugo besedo imenujemo kapital, so bistvo gospodarstva. Kapital je za človeško delovno silo orodje, s katerim ustvarja in proizvaja življenjske potrebe. Iz tega izhaja dvojje vprašanje: prava gospodarska uporaba in izkoristitev kapitala ter enako prava uporaba delovne sile.

PRAVILNA UPORABA KAPITALA JE POTREBNA

Vzemimo danes drugo, delovno silo, ker zdi se mi, da se o vsem drugem pri nas razmeroma dosti piše in govori, da pa nihče nima poguma spregovoriti k temu vprašanju resno in neizprosno besedo o nujnostih, ki tu obstojajo. Pri vsem tem jasno predpostavljam, da je iz druge strani vprašanja, — kar se tiče kapitala, — enako potrebna pravilna ureditev, da se kapital smotrno postavi v službo proizvodnje in ne predstavlja le sredstvo nadvlade gotovih mogočnejev.

ne more biti samemu sebi namen, še posebej ne, če se imenuje demokratična. Pravice in dolžnosti so tesno povezane med seboj in obojestranske. Garancija meje pa je v zadovoljnih državljanih. Tako zadovoljstvo pa je mogoče ustvariti in graditi le, če je dejansko za vsakogar v državi mera ista. Kjer pa se meri z dvojno mero, tam ni prave demokracije, tam je razmerje med pravico in dolžnostjo nenaravno.

Svarimo pred vso javnostjo, da bi vlada nadaljevala tam, kjer je nehal nacizem ali tam, kjer so stali veljaki, ki so nacizmu pripravljali tla. Odklanjamo nacionalno nestrpnost in mržnjo, zahtevamo isto mero glede pravic in dolžnosti.

Naravnost kot pregovor je znana beseda o dunajski in avstrijski udobnosti in ravnodušnosti (Gemütlichkeit). Seveda ni rečeno, da bi se Avstrijcu odrekala marljivost, mar le toliko, da mu mogoče po vsem razvoju v zgodovini le manjka tistega pogumnega poleta, kot ga je n. pr. najti pri Nemcih v rajhu. Nacizem je v zadnji vojni s svojimi nauki o gospodstvu vseh Nemcev še posebej zastupil mladino in ji vsadil v srce le ljubezen do uniforme, udobnega življenja brez dela in samozavestnega, ukazovanja navajenega nastopa! K temu pride še, da se v Avstriji, — ki se hvali, da ima najboljšo socialno zakonodajo, — že desetletja govori le o tem, kako zboljšati zaslužek in kako pravično razdeliti vse dobrine, ki jih z delom ustvari delavec. Je prav to, a pozabljalo se je eno: najprej v veliki množini ustvariti te dobrine, potem še le misliti na razdelitev. Povejmo si vendar, da če hočemo žeti sadove, je treba prej pridno prijeti za delo. Čim bolj bomo pridni, tem več bomo pridelali in s tem po pravični razdelitvi tudi lahko porabili!

UPORABA DELOVNE SILE

Geslo po tej vojni v Avstriji je bilo: manj dela, več zaslužka! Deloma se to da doseči s zboljšavo in novodobno ureditvijo podjetij, ter delovnega poteka. Kljub vsem lepim besedam pa stoji Avstrija slej ko prej pred praznim nič! Pa tudi pri najboljši volji ta omenjena pot ne more dovesti do podviga življenjskih prilik v taki meri, kot ga razni prorokovalci zemeljskih rajev obetajo. Avstrija je silno revna. Tudi druge mogočne in bogate dežele morajo hoditi drugo, najbolj učinkovito pot, za podvig vsega gospodarstva, to je podvig donosnosti in temeljitosti dela s tem, da se delovna sila zastavi tako, da je dobro izrabljena in da se v najkrajšem času največ kot mogoče naredi. Ne samo v Ameriki, marveč tudi v Rusiji velja geslo: več dela, več zaslužka!

KAKO DELAJO DRUGOD

V Ameriki se temeljitost dela doseže s tako zvanim „Tailer“-sistemom, pri katerem se delo tako razčleni v posamezne ročne prijeme na tekočem traku, da res ne gre v zgubo čas in da vsak posamezen delavec tako mehanično in natanko napravi vedno zopet isti posel brez nevarnosti, da bi se zraven kaj napačno naredilo. Na drugi strani tam večinoma plačujejo dela po količini in kakovosti, ne pa po urah.

V Rusiji zopet dviga intenzivnost dela „stahanov“-ski sistem. To je sistem

Pri nas na Koroškem

CELOVŠKI RADIO

O slovenskih oddajah v celovškem radiu čujemo od časa do časa prav pohvalne besede, drugič zopet ostro in tudi upravičeno kritiko. Zboljšanje teh oddaj nam je vsem pri srcu, saj je itak čas teh oddaj tako pičlo odmerjen.

Oddaja pa bodo tem bolj žive in z našim življenjem tem bolj povezane, čim več bo sodelovanje s podeželja.

So pa krogi v deželi, ki z vsemi ustrahovalnimi metodami poskušajo ljudi od sodelovanja odvrtiti, češ vsak, kdor poje ali govori v radiu, je Titovec ali pa vsaj protidržaven element.

Slovenska pesem in slovenska beseda že ogroža državo — stara in nam znana pesem!

ČESTITAMO

Učiteljski strokovni izpit so naredili v zadnjem tednu:

Zdravko Vauti, v Škocijanu — najboljši uspeh.

Franc Sadnikar, iz Rikarje vasi — sedaj učitelj v Globasnici.

Karel Samonig — učitelj v Ledenicah.

Viegele Luka — učitelj v Vrbi.

Mesner Franc — učitelj v Tinjah.

Karel Straus — učitelj v Grabstajnu — doma iz Žihpolja.

Vsem mladim gospodom učiteljem priskrbeno čestitamo na njihovem lepem uspehu in želimo, da svoje sveže sile posvete naši mladini v korist.

V DF SE DANI!

Iz prav zanesljivega vira izvemo, da se nekam stolčki majejo. Organizacijski vodja DF France Ogris je s svojo soprogo odpotoval in se proti pričakovanju dolgo ne vrne. Bivši sekretar Haderlap Andrej pa je menda potovanje odklonil in se nekam užaljen umaknil, ko je pri volitvah še igral kot „financi minister“ jako važno vlogo. Bajé že nosi v žepu člansko izkaznico druge avstrijske stranke. Na potovanje se je te dni odpravil tudi Prušnik-Gasper.

Pa tudi ideologija je postala nekam sporna. Tako izjavlja novo poročena „tovarišica“: „Stalinizem in leninizem je samo eden, vse drugo je krivoverstvo.“

Mogoče bi tudi drugi hoteli o teh zanimivih pojavi malo razmišljati.

ŠMARJETA PRI VELIKOVCU

Med našo mladino razsaja letos nalezljiva bolezen — ljubezen —, ki konča po navadi s smrtjo fantovskega in dekliškega življenja — s poroko. 16 porok smo imeli letos, kakor že desetletja ne več toliko. Hvala Bogu se z brzimi koraki približuje advent, da se bodo nekoliko spočile naše denarnice, noge, čevljarji in še gospod župnik, ki mu je

menda zmanjkalo že poročnih nauk. Pa ne mislite, da so bile naše poroke kar tako vsakdanje, temveč mestne, naravnost gosposke. Skoro vse neveste so stopile v „belih šlabankah“ pred poročni oltar, nekatere so se pripeljale celo z avtomobili k svatbi. K porokam pri nas ne vabijo več camarji ali drugi, temveč pismena vabila s „krasnim“ besedilom „beehrt sich anzuzeigen...“ Če bomo tako napredovali v posnemanju mestnih običajev, bomo kmalu napredovali za „velikovoško predmestje“. Prav domača pa je bila poroka one neveste, ki je stopila v narodni noši z rožmarinom in nageljni v roki pred poročni oltar. Tako so obhajali ženitovanje naši predniki.

Sicer pa želimo vsem našim novoročencem obilo zakonske sreče in ljubezni!

Da bi pri veselem poročnem razpoloženju ne pozabili na resnost življenja, zato je poskrbela smrt, ki je tik pred praznikom vseh svetnikov trikrat neusmiljeno zamahnila s koso, tako da smo imeli v 4 dneh 3 pogrebe. Sveži grobovi so nam bili na vseh mrtvih dan resen opomin na minljivost življenja.

ŠT. ILJ — TREBINJA

Dolgo je trajalo, da smo se mogli lotiti poprave Marijine cerkve na Humcu. Predvsem je bila potrebna streha in dasi je bilo nekaj denarja od tombole na humsko pranganje, smo morali vsi pridno voziti in kriti in še malo pridati, da smo cementno opeko spravili na hrib ter dobili nove late. Tudi vse tesarsko delo je bilo treba poravnati. V par dneh je s pomočjo vseh sosedov in celo šolarjev, ki so pomagali nositi opeko, bila lepa rdeča cementna streha na cerkvi Marije Pomočnice dodelana. Hvala in čast vsej soseski! Lani smo dobili tudi lepa barvana okna, ki niso premalostala, dobiti moramo še nove stole, novo slikarijo in potem bo Humec kras št. Iljske fare! Upamo, da se bodo do brotniki še spomnili na priljubljeno Marijino cerkev in da se bodo te naše želje prihodnje leto do člega uresničile.

Tudi na vasi smo letos precej zidali in popravljali, samo za cement nam je vedno šlo slabo. Morda bi še več gradili, kot je imel vsak v načrtu, ako bi nas letos zgodnji krompir ne prevaril. Nismo ga mogli spraviti na trg po primerni ceni, kar je gotovo največ kriva oblast, ki ni pripravila potrebnega, kot se nam je obetalo, in sedaj ga pa uvažamo iz drugih držav. Pa bo gotovo prihodnje leto bolje saj so nam pri volitvah vse stranke obljubile pomoč. Ako le ena drži besedo, bo že precej bolje!

Tudi ženimo se, pa to prihodnjč!

Na čem boleha najbolj avstr. gospodarstvo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

da ni brezposelnosti. To se je deloma dogajalo svojčas v takozvani prostovoljni delovni službi, danes pa je to opaziti pri raznih uradih.

ZAČETI JE TREBA!

Ugovarjal bo kdo, da bo hudo, bivše uradnike kar čez noč zaposliti. Sicer se je že enkrat o tem govorilo, da bi se jih kratko „prešolalo“ in nato postavilo v privatno industrijo. To je bil tako imenovani „Lauda-Plan“, ki pa je, kot v Avstriji po navadi vse, ostal na papirju. Tu je treba čisto jasno povedati, vseeno, ali zmožni ali nezmožni za drugo delo, po smotnem presodku se bo dalo, po kratkem šolanju, za vsakega najti primerno zaposlitev. V izvanrednem položaju, kot se nahaja Avstrija, je treba izvanrednega poguma do realnega gledanja življenjskih prilik in potreb. Novo nastala Judovska dežela „Israel“ je stala in še stoji pred veliko hujšimi problemi. Ogromno število priseljencev, ki se zbira v novi domovini, je že samo na sebi težko vprašanje. Razež tega so ti

priseljenci po večini iz takih poklicev, da niso vajeni ročnega dela. In čudovito je, kako se vsi včlenijo koristno v gospodarstvo. „So pač izvenredne prilike“, pravijo, „in domovino moramo vzgraditi“. Pri nas v Avstriji bi pač verjetno, — kot se to danes dogaja, akoravno je tu vendar manjša sila, — postavili vsakega „svojemu stanu“ primerno na neko uradniško mesto v državi ali državnih podjetjih.

Po vsem tem, kar smo do sedaj doživeli, je upanje, da bi se merodajnim v Avstriji končno zasvetilo in bi začeli, resno premišljevat in nakazanih problemih, vsaj malo resno. Odgovornost jim je naložena velika, kajti zgodovina gre preko nezmožnih ljudi in narodov! Zdaj še uživa Avstrija Marshallov plan, a kaj potem, če dotlej vse gospodarstvo ne bo notranje zdravo? Od slavne zgodovine in lepih spominov na pretekle čase se ne da živeti. V svetu se trguje z drugim blagom, to je kapital in delovna sila; nihče nam ne bo nič podaril, tudi Marshallov plan nima tega namena!

PEČNICA

V naši župniji poteka življenje precej mirno in brez kakih posebnosti. Vendar se hočemo tudi mi enkrat oglasiti v „Našem tedniku“. Saj ga pri nas prav radi in pridno beremo. Veseli smo, da smo dobili list, ki odgovarja našemu mišljenju in širi krščanski duh.

Lepo je bilo pri nas v četrtek (17. t. m.). Obhajali smo dan češčenja. Zjutraj so govorili nekdanji dušni pastir naše fare, preč g. dekan Koschir, našim šolarjem. V lepih besedah so orisali pomen članstva sv. Detinstva. Pri glavni maši so pridigali preč. g. župnik iz Loč dr. Ogris. Sledili sta maši preč. gg. Milonigga iz Štebna in Barbiča, ki sta od tako daleč prišla k nam. Tudi žiljski župnik Nagele so bili navzoči. Popoldan so nas otroci in fantje presenečili s petjem litanij. Dekleta so lepo okrasila glavni oltar in cerkev. Poslu-

šali smo besede duhovnikov. Bil je za našo faro res dan molitve.

Domačemu župniku, ki že vso leto boleha in ga je bolezen zadnje tedne celo privezala na posteljo, želimo da se kmalu ozdravi. Začasnemu upravitelju g. Čebulu pa želimo mnogo poguma in potrpljenja pri dušnopastirovanju v dveh farah.

ZELINJE

V nedeljo 6. novembra smo imeli pri nas na Zelinjah lepo poroko: Nežke Peteršinek in Stefana Lobnika. Sicer je deževalo in grd pot je bil, a v cerkvi je bilo ljudi, kakor na velike praznike. Nevesta je to zaslužila. Rada je hodila v cerkev in tudi štiri leta je bila cerkvena pevka. Tudi zdaj bi bila še znanpre cerkvena pevka, a ne more več, ker je šla predaleč od doma. Z veseljem je hodila k pevskim vajam pa tudi ni se sra (Nadaljevanje na 3. strani)

Kaj delajo in kako živijo drugod po svetu

AVSTRIJA

Zastopniki zunanjih ministrov so po še ne potrjenih vesteh rešili skoraj vse točke, ki se tičejo avstrijske mirovne pogodbe. Zlasti glede kočljivega vprašanja o nemškem premoženju v Avstriji naj bi bil dosežen precejšen napredek.

ITALIJA

V Italiji že spet vlada veliko zanimanje za Mussolinijevo truplo. Do 1. 1946. je bil pokopan na različnih pokopališčih pod drugimi imeni. Od poletja 1946. pa je pokopan na nekem neznanem kraju, za katerega ve v celi Italiji samo 13 ljudi. Vsi ti pa so primorani k najstrožjemu molku. V zadnjem času italijansko časopisje spet veliko piše o tem. Mussolinijeva vdova in njegova hči sta prosili notranje ministerstvo za truplo moža in očeta, da bi ga pokopali v družinski grobnici. Nekateri so mnenja, naj se truplo izroči, saj je demokratična država dovolj močna, da to brez težave prenese.

MACEDONIJA

Del Macedonije leži v Jugoslaviji, del v Grčiji in čisto mali tudi v Bolgariji. Zaradi svoje goratosti je primerna za skrivališča raznih skrivnih vojaških edinic. To je bila že v zgodovini, pa tudi danes. Ko je Tito še ubogal Stalina, je izgledalo, da bo voljna Rusija pripustiti združitev vseh Macedoncev v okviru Jugoslavije. S tem bi imela korist Rusija, saj je bila prepričana, da bo Tito razumel utreti ji pot do Soluna. Medtem pa je prišlo do poloma med Rusijo in Titom; jugoslovansko-grška meja je bila zaprta, grški partizani niso več dobivali živil in orožja iz Jugoslavije ter so bili tako primorani z bojevanjem prenehati.

Po porazu Rusije v Grčiji pa išče sedaj Moskva novih poti za uresničitev svojega načrta. Ustvariti namerava samostojno Macedonijo, v kateri bi bili združeni jugoslovanski, grški in bolgarski Macedonci. Ta država bi bila v okviru bolgarskih meja. Moskva bi prišla do Soluna, Tito pa ne bi imel več zveze z Grčijo, ki je pod vplivom zapadnih velesil.

VATIKAN

Pravi začetek svetega leta je 24. december. Ta dan bo Papež Pij XII. na slavnosten način odprl vrata Petrove stolnice, ki bodo ostala odprta vse svetlo leto. Iz vatikanskih pisarn so javili tudi dneve, ob katerih se bodo vršile posebne slovesnosti. Od 16. do 18. februarja bodo zborovali katoliški časnika-ri v okviru 3. mednarodnega katoliškega časnikarskega kongresa; od 22. do 28. marca se bodo zbrali tisti, ki vršijo apostolat med mornarji; 26. do 30. maja se bodo zbrali zastopniki cerkvene glasbe vseh narodov. Esperantisti pa so napovedani za dneve med 10. in 17. avgustom. Od 3. do 12. septembra je mednarodni kongres za katoliško socialno delo. 19. in 20. septembra pa kongres svetnih voditeljev tretjega reda.

Iz vseh delov sveta bodo v svetem letu prišli v Rim katoliški zastopniki. Javili so se že: irski državni predsednik z vso svojo vlado, Peron, argentinski državni predsednik, general Franko,

različni južnoamerikanski državni zvezni kancler Zapadne Nemčije, dr. Adenauer, in drugi katoliški ministri.

ČEHOSLOVAŠKA

Čehoslovaški prehranjevalni minister gospa Jankovcova je v radiu napovedala vzorec „tedna pravilne prehrane“. Ves teden bodo radio, časopisje, predavanja in razstave imele namen ljudstvo z besedo in zgledom poučevati, s čim se mora hraniti, da bo ostalo zdravo. „Če jeste preveč žemelj in peciva, boste bolni in ne boste mogli delati, s čimer bodo nastali politični in gospodarski zaplet-ljaji“, je izjavila gospa Jankovcova.

Čehoslovaški minister za delo, Evžen Erban, pa zahteva, da naj čim več ženskih moči prevzame delo v tovarnah, moške pa bodo porabili za kada druga dela, ki jih ženske ne morejo opraviti.

POLJSKA

Kakor nam je znano, je bil sovjetski maršal Rokossovski imenovan za vrhovnega poveljnika poljske vojske. Gotovo si tega ni želelo poljsko ljudstvo, ampak Stalin, ki hoče na ta način vse manjše „demokratske države“ povezati z Rusijo. Tako bi nastala neka velika politična vojaška zveza.

Zgodovina pravi, da Rusija in Poljska nikdar nista bili prijateljici. Po sedanji svetovni vojni se odnošaji tudi niso izboljšali, kajti Rusija je sodelovala pri razdeljevanju Poljske med vojno in seveda tudi po vojni, kajti zapadni del Poljske je pripadel Rusiji. General Rokossovski je znan Poljakom že iz leta 1944., ko je bil s svojimi četami pred Varšavo. V mestu samem so tedaj poljski nacionalisti dvignili vstajo proti nemški zasedbeni sili. Zastoj so pričakovali pomoči Rusov pod vodstvom omenjenega maršala in so tako žalostno propadli. Po navedenih dejstvih bodo pač novega vrhovnega poveljnika vojske težko vzljubili in mu tudi ne bodo mogli zaupati.

Podobnih ukrepov pričakujejo tudi na Čehoslovaškem. Nadaljni razvoj bi pokazal, če bodo tudi druge države, ki so pod ruskim vplivom, dobile „Rokossovskije“ iz Rusije in bodo postale na ta način ruske republike.

NEMCIJA

Zahodna Nemčija je dobila na podlagi volilnega rezultata svojo vlado, kateri je prvotno bila namenjena zelo podrejena vloga v razmerju do zapadnih velesil. Na ta pojav na zapadu so Sovjeti odgovorili z imenovanjem vzhodno nemške vlade in poslali tja tudi svojega poslanika.

Zapad je na to dal sovjetom odgovor. Zapadno nemško vlado so pritegnili v krog zapadnih držav in ji zagotovili razmerno močno industrijo, katere je bila prvotno namenjena za reparacije. Sovjeti zopet so pričeli organizirati v vzhodnem delu nemške armade in temu koraku bo gotovo na zapadu sledil podobna vojaški ukrep. Tako postaja dvojna Nemčija v vojaških in gospodarskih računih zapada in vzhoda zopet važen faktor in to prej kakor se je na splošno računalo. Enemu kakor drugemu je na tem, pridobiti simpatije nemškega naroda z vedno novim popušcanjem nasproti bivšemu vojnemu sovražniku.

Dobre matere ni več

V sredo 16. t. m. je v Gorenjčah na svojem domu za vedno zatisnila svoje trudne oči Markti Marjeta, pd. Rebandl. nova mama. Bog ji je dal dočakati lepo starost 71 let. Rajna mama se je rodila v prijaznih Repljah, pod mogočno Peco, v pliberški fari. Kakor vsakega malega človeka, ki živi v težkih socialnih razmerah, tako je borba za vsakdanji kruh tudi Rebandl. novo mamo priganjala, da je razmeroma že zelo mlada morala z doma, služiti si vsakdanjega kruha.

V Pustriči nad Grebinjem, kjer je nazadnje služila, se je seznanila s svojim bodočim možem, Marktnom Antonom, kateremu je tudi leta 1896 obljubila zakonsko zvestobo. Z možem sta živela v srečnem zakonu. Njun zakon je Bog blagoslovil z dvema otrokoma, s Štefijem, sedanjim gospodarjem na domu in z Miklejem, sedanjim župnikom v Rožku. Ker sta bila oba z možem marljiva, varčna in podjetna, sta kmalu po poroki kupila Rebandl. novo kajžo. Dolg, ki je ostal na posestvu, sta zaradi pridnosti kmalu poplačala.

Življenje v Rebandl. novi družini je teklo potem svojo pot in prinašalo nove skrbi in trpljenje. Oba sinova sta odrasla. Treba je bilo misliti, kam z njima. Starejši Štefi je bil določen za bodočega gospodarja pri Rebandl. Kam pa z mlajšim Miklejem? Na vztrajno prigovarjanje tedanjega vnetega dušnega pastirja z Rude preč g. župnika Volančnika, so se starši naposled le udali, da dajo Mikleja študirat. Komaj je pa študent prestopil šolski prag, že se je vnela prva svetovna vojna, ki je prizadela posebno socialno šibkejšim ljudem še posebno mnogo gorja. Sinova sta morala drug za drugim, najprej starejši Štefi in čez nekaj let še mlajši Mikleji obleči vojaško suknjo in oditi cesarju služiti! Lahko si vsakdo misli, kakšne skrbi, nove težave in trpljenje je prišlo na uboge starše, posebno še na ubogo mater, ki je s srcem in mislijo bila vedno pri svojih otrocih. Lahko si mislimo, koliko duševnega trpljenja je to povzročilo Rebandl. novi materi, ki je vsak trenutek trepetala za svoja sinova, da se jima kaj hudega ne pripeti. Bog ve, kolikrat si je morala pritrgati od svojih ust, da je mogla poslati vsaj skromen dar gladojočima sinovoma na bojnem polju.

Todi materine molitve in prošnje je uslišal. Ljubi Bog in sprejel njene velike žrtve in je vrnil oba sinova zdrava in vesela.

V to družinsko veselje pa je znova posegla kruta smrt in v letu 1922 iztrgala iz Rebandl. nove družine družinske-

ga gospodarja. Sedaj je nova teža skrbi padla na Rebandl. novo mamo. Vsa se je vdala v božjo voljo. V veliko tolažbo ji je bilo sedaj to, ko je videla, da se je sin Mikleji odzval božjemu klicu in odšel v bogoslovje, da se pripravi na duhovniški poklic.

Vse molitve, tihe želje in neštevilne žrtve je rajni mami poplačal ljubi Bog, ko je v poletju leta 1924 v farni cerkvi sv. Miklavža gledala svojega sina novomašnika. Za izgubo svojega dobrega in slabotnega moža je dobila zdaj sina Mikleja, ki je komaj leto dni po svoji primici vzel k sebi rajno mater, katere mu je z vso materinsko ljubeznijo in zvestobo gospodinjala do sinovega letošnjega srebrnomašniškega jubileja, ko jo je zavratna rakova bolezen že pred letom dni vrgla na bolniško postelj, s katere se ni mogla več dvigniti.

Pokojno Rebandl. novo mamo je odlikovala globoka resnost. Vedela je, da samo delo brez molitve ne prinaša potrebnega božjega blagoslova. Zato ji je bilo vselej prvo molitev in sv. maša s pogostim sv. obhajilom. V sv. maši in v pogostnem združevanju z Jezusom je črpala potrebne moči za veliko žrtev in trpljenja, s katerim jo je neskončno modri Bog vse življenje tako bogato obiskoval. Poleg težkega življenja si je potem še sama nalagala prostovoljno

PRI NAS NA KOROSKEM

(Nadaljevanje z 2. strani)

movala domačega slovenskega jezika, kakor veliko današnje mladine. Cerkveni pevski moški zbor je zapel pred cerkvijo lepo poročno pesem in v cerkvi je bilo prav slovesno. Tudi gospod Tomaž Holmer so bili pri poroki in so vodili petje. Težko pozabljamo gospoda Holmarja, ki so bili pri nas na Želinjah. Trudili so se in spravili lep cerkveni pevski zbor skupaj, da še danes more prepevati lepe cerkvene in narodne pesmi!

Mlademu paru pa želimo še v našem listu prav obilo božjega blagoslova!

SELE

Prosvetno društvo „Planina“ v Selah uprizori v nedeljo 27. novembra popoldne ob 2. Medvedovo štiridejansko ljudsko igro „Stari in mladi“. Na sporedu so tudi pevske točke.

ŠTEBEN PRI GLOBASNICI

Požar

Cela vas je preživela ponoči od ponedeljka na torek dne 15. novembra precej strahu.

Pri posestniku Nováku je izbruhnil na gumnu ob pol eni uri požar. Zgorelo

pokoro. Tisti, ki so od blizu poznali njeno življenje, pravijo, da se je vsako soboto zelo ostro postila.

Kakor je bila sama vsa zasidrana v Boga, tako je znala v tem delu vzgajati tudi svojo družino. Cilj ji je bil vedno jasen! Za Boga sem ustvarjena sama in k Bogu moram pripeljati tudi družino.

Ne samo verna, ampak tudi silno požrtvovalna in gostoljubna je bila Rebandl. nova mama. Odkar je sin Mikleji postal duhovnik s samostojnim mestom, je rajna mama odšla k njemu, da mu gospodinji. In vsem, ki so prihajali v župnišče, je rada postregla in jih pogostila.

Za mnoge križe in težave, katere ji je Bog tako obilno pošiljal vse življenje je pa prejela rajna mama pri Bogu tudi veliko milosti in sreče. Največja milost v njenem družinskem življenju je bila brez dvoma nova sv. maša Mikleja. Ze težko bolno pa jo je doletela še druga radost, da je bila osebno navzoča pri srebrni sv. maši svojega sina.

Ker je vse življenje Bogu tako zvesto služila, ji je ljubi Bog izpolnil še zadnjo željo, katero je gojila v svojem življenju, namreč, da bi umrla na svojem domu in bila pokopana v grobu svojega moža na domačem pokopališču, v Šmiklavžu na Gorenjčah.

Mi vsi pa se rajne Rebandl. nove matere radi spominjamo v svojih molitvah in dobrih delih. Gospodoma sinovoma in vsem njenim sorodnikom pa izrekamo svoje globoko sožalje.

je vse, kar se je nahajalo na gumnu. Posebno škoda je za lepe in dragocene stroje, ki so bili tudi vsi uničeni.

Tik zraven gumna je stal hlev, ki je postal takoj tudi požarišče. Preden je prišla pri tem slabem vremenu požarna bramba, je padlo že skoraj vse skup. Komaj so še rešili živino, da ni postala žrtev požara. Ko se je zgodila ta nesreča, dotičnega kmeta še doma ni bilo. Odpeljal se je bil z gostilničarjem na Štajersko. Ko pride v sredo domov — kakšno iznenadenje.

CELOVEC

Prometna znamenja

Vsak otrok, ki hodi v šolo mimo „Levove“ lekarne ve, kaj pomenijo zelene, rdeče in rumene lučke. Marsikdaj je že mene bilo strah za stražnika, ki je stal sredi cest, med avtomobili, kolesi in vozovi, da bi ga kaj ne podrlo. Mesto Celovec je po vzoru drugih mest dobilo pravico, ki ureja cestni promet na tem važnem in nevarnem križišču. Naprava je zelo draga, izdelana je bila na Dunaju. Stražnik v mali hišici po potrebi napravi rdečo, zeleno ali rumeno lučko. Zelena pomeni prosto pot, lahko greš neovirano dalje. Rdeča luč pomeni, da

moramo paziti, opominja na nevarnost. Torej naj vsak obstoji. Rumena barva pa pomeni, da se bo barva spremenila. Ponoči stražnik zapusti svoje mesto, v stalnih presledkih se prižiga rumena luč, ki pomeni, da se pelješ ali greš na lastno odgovornost in, da prej pogledj okoli sebe, če je vse prav.

Prve dni po vpeljavi teh lučic je bilo precej nereda, marsikdo ni vedel, kaj barve hočejo povedati. No, zdaj tudi mi vemo in če bomo prišli v Celovec, se bomo po teh znamenjih ravnali.

*

Podivjana domača svinja je Uratnikovo mater, Magdaleno Müller iz Obič tako napadla, da so se morali priti zdraviti v Celovec. Upajmo, da bodo kmalu mogli domov in da se bodo maščevali nad svinjo tako, da jo bodo zaklali in si opomogli ob mastnih kolinah in dobrem moštu.

MIKLAVŽEV VEČER

Slovenski kulturni krožek priredi 4. decembra zvečer v prostorih Mohorjeve hiše Miklavžev večer.

Prijatelji in somišljeniki v mestu in okolici rezervirajte ta večer s svojo družino za Miklavža, ki bo velike in male obdaroval!

Pakete z imeni bomo sprejemali zadnje tri dni v Mohorjevi hiši.

Dolžnost kmetijske zbornice

Mnogim našim kmetom so v teku jeseni prašiči poginili na ohromelosti, drugi pa so morali hitro oddati v klavnico obolele in ogrožene živali.

Posledica te nesreče pa je, da mnogi naši kmečki domovi letos nimajo in ne bodo imeli kolin — to se pravi, nimajo in ne bodo imeli prašičev za klanje za svojo lastno uporabo. Kaj to za kmečko gospodinjino in družino pomeni, razume samo kmet.

Kako torej pomagati kmetom iz te stiske?

Kmetijska zbornica ima nalogo, da štiti in zastopa koristi kmetov. Tu naj torej kmetijska zbornica pokaže, da ji je dobrobit kmeta res pri srcu.

Zato naj poskrbi našim kmetom prašiče za klanje za to zimo. Naj preprosteje bi bilo, da kmetijska zbornica poskrbi kmetom prašiče, ki jih uvažamo iz Ogrske — in to po isti ceni, po kateri so kmetje morali oddati svoje obolele živali.

Da se zadosti karantenskim predpisom, se kmetje obvežejo, da prašiče zakoljejo v treh dneh. Mnogim bi pa kmetijska zbornica lahko dostavila že zaklane živali.

Kmetje čakamo, kaj ima Kmetijska zbornica k temu povedati, če res zastopa naše koristi.

Lea Fatur:

Matjažek

(Nadaljevanje)

Mahmud se stresa. To je privid, delo zlobnega glavarja zlih duhov, ki moti pravoverne v njih pobožnosti! Kristjansko malikovalstvo v vrtu begovem, v ušesu vnuka velikega vezirja Mohamedovega! Kaj ni prisegel sultan in kaj se ne ravna po tem? Prisegel je, da ne bo miroval, dokler ne razdere in ne pohodi s kopiti svojega konja vse lesene, železne, srebrne in naslikane malike kristjanov, dokler ne izbriše njih pregreh z vsega sveta, od iztoka do zapada.

In doslej se je držal svoje prisega veliki osvoboditelj... V trumah prestopajo premaganci k zveličavnemu islamu... Kdor hoče obdržati svoje posestvo, kdor hoče kaj veljati, se uklone...

„Bodi češčena presveta Trojica!“ prihaja spet iz zraka, iz zemlje, v uho, v dušo. In zbođe Mahmuda: „Oni, ki hočejo veljati! Kaj pa tisti, ki so ubogi, ki jim je njih vera njih edini zaklad? Ki umirajo zanjo? Ki ostajajo sužnji v jarmu svoje vere? In tisti plemiči in velikaši, ki zapuščajo svoja posestva in jemljejo s seboj samo križ? In tisti, ki zapuščajo domačo udobnost in prihajajo vedno znova, da vznemirjajo Turka, da bi mu vzeli privojevano posest? Vladaarji, berači, menihi, kmetje, plemiči, ki umirajo z imenom Jezus na ustih, ki prisegajo pri tem imenu, da bo še sve-

til križ nad Bosno, Srbijo in Bolgarijo? Križarji, ki se zbirajo iz vseh krajev zemlje? Kakšen je njih dobiček, ko umirajo pod turškim mečem? A tisti, ki so se uklonili zaradi dobička, so ostali v sreč v dani svoji krivi veri. Treba, da prestopajo iz prepričanja... Zdi se pa, da niso hodže dovolj učeni, da bi prepričali nevernike. Kaj ni ponudil očetistemu sužnju-kristjanu, da naj prestopi in bo spremil Mahmuda v Carigrad in ostal pri njem? Kristjan pa ne sme v sultanovo vojašnico. Toda oni je odklonil: „Rad bi spremljal mladega gospoda, zelo rad — svoje vere pa ne popustim.“

Ta suženj! Kolikokrat je priplaval Mahmudu v šoli, na vožnji po morju pred oči njegov obraz, na uho so mu udarjale njegove besede: „... bi mislil, da si Matjažek...“ Kako smešno in zoprno: begov sin tako podoben zarobljenemu kristjanskemu dečku... Ta obraz ga je naravnost mučil. Videl ga je v obrazu vsakega kristjana sužnja — pri vsakem dečku janičarju njegovih let je pomislil: je to oni Matjažek? Ali mi je podoben? A za čudo, ni našel med tolikimi tisoči dečkov sebi podobnega! Kaj je zdaj z onim sužnjem? Pri sprejemu ga ni bilo. Mogoče bi še zdaj rekel, da je on — Mahmud — podoben njegovemu Matjažku?

Mahmud se glasno zasmeje. Sam zase je prepričan, da ne premore krščanska dežela tako zalega mladeniča, kakor je on. V ta smeh pa udari šepet: „Bodi češčena presveta Trojica!“ Nato

rahlo škripanje peska. V širokih dimijah iz živordečega svilenega blaga, v modrcu iz zlatopretkanega brokata prihaja beginja. Na nogah se ji svetijo zlati metulji, na glavi svetel obroček, obrvi so lepo zarisane, usta in lica pobarvana. Močan vonj prihaja od nje. A kljub barvi se zdi Mahmudu mati v dnevni svetlobi še bolj postarana. Poljubi ji roko in se vsede poleg nje pod gosti rožni grm. Neprijetno mu je, ker se mu zdi, da bo mati jokala. In res jo polijejo solze in ji odmakajo barvo z lic. Pa prime sina za roko in se razneži:

„Mahmudič moj! Da se te nagledam še enkrat! Da ti potožim... Nimam prijatelja... Beg in druga žena in njeni otroci... In Ali...“

„Ali?“ vzroji Mahmud. „Ali te žali suženj?“

„Suženj?“ se razsolzi beginja in se obriše z robčkom iz zlatih čipk. „On zapoveduje pri nas. Vse se zgodi, kar on hoče. Tisti suženj-kristjan, če se spominjaš, ki je rekel...“

„Vem.“ postane Mahmud pozoren, „kaj je z njim?“

„Suženj, ki je rekel, da je moj sin podoben njegovemu! Moj Mahmud, ki je najlepši v vsej Turčiji — ne maram tega človeka v hiši!“ se upokonči beginja. Mahmud se začudi:

„Zakaj ga ne prodaste?“ Beginja stisne usta v jezi. „To je! Beg je tudi za to — toda Ali ne pusti!“

„Ali ne pusti?“ ponovi ves izneumljen Mahmud.

„Pri nas se zgodi to, kar hoče Ali. Dobro, da nima beg več hčera, sicer bi jo dal gotovo Aliju. Zda se je tako zavzel za tega kristjana — večkrat se pogovarja z njim,“ potoži beginja. „Vidiš pa“ bi rada, da ostaneš zdaj doma in da se oženiš. Več nas bo, pa bomo prodali oba: Alija in kristjana. Jaz bi tudi rada imela pomoč, če bo treba bežati...“

„Bežati? Pred kom?“ vzklikne Mahmud. „Naš sultan si vendar osvaja zmeraj več zemlje, in ko bi ga ne ustavljala vojna v Perziji, bi kmalu prodrl do srca Evrope...“

„Kar je pridobil meč, vzame zopet meč,“ ugovarja mati ponosnemu mladeniču. „Dosti posestva imajo še med nami kristjani — pa se zanašaj nanje! Kadar imamo premoč, se potuhnejo; kakor hitro jim pa razvežeš malo roke, se zbirajo, dogovarjajo, kličejo papeža in cesarja, španskega in druge kralje na pomoč. Kadar se skregajo, prihajajo k nam po pomoč, tožijo drug drugega; kadar se pa spravijo, gredo vsi složno nad nas. Naša sreča je samo to, da je njih medsebojna zavist večja kakor njih vnema za vero. Toda — zgodi se vendar lahko, da zberejo enkrat moč...“

„Kristjani?“ se zasmeje Mahmud. „Saj se skregajo že v misli, kdo bo dobil več plena! Ne, ne boj se, mati, kar je naše, je naše. In kolika je naša vojna moč, naše brodovje, šajke, galeje, ormanice. Toliko nas je, da še kaplja dežja ne more med nas!“

(Dalje prihodnjik)

Za pečjo pri teti Mojci

Kar strese me, če pogledam skozi okno. Sneg na vrtu, na strehi, na Golici, na Gurah, povsod, do kamor seže moje oko. In če pogledam gori v nebo, spet vidim snežinke, ki se pripravljajo, da padejo na zemljo. Hvala Bogu, pri nas že peč razgreje vsak dan svoje mrzlo telo, da prijetna toplota napolni vso izbo. Moji dragi prijatelji, fantki in deklice, pridite k meni za peč! Ne bo vam žal. V košku poleg volne imam tudi orehov in v moji stari, že čisto sivi glavi je toliko lepih zgodb, ki vas bodo zanimala. Ne samo Tini, Rezi, Marica, Dorica, Urši, tudi Hajnček, Jozi, Šimej in Petri naj pridejo. Vem, da bo za fante težko biti pol ure čisto pri miru, a škodovalo vam ne bo.

Najprej bom povedala nekaj iz starih časov.

Ko na Koroškem še ni bilo železnic in niti cest, so živeli pri nas velikanji. Bili so tako veliki, da so z enim samim korakom stopili z Dobrača na Osojščico, z Osojščice na Gure, od tu na Žingarco, z Žingarce v Sele in tako naprej. Po Dravi tedaj ni tekla voda, ampak mleko in po celi deželi je rasla ajda. Torej so jedli samo ajdove žgance z mlekom. Saj veste, da je koruza pozno prišla v Evropo. Umivali se niso v škafih, ampak kar jezero so porabili v ta namen. Zato je toliko jezer na Koroškem. Oče velikanov se je umival v Vrbskem jezeru, mati v Osojskem, otroci pa v manjših jezerih.

Nekega lepega dne pa se spomni velikan Dolgin, da pojde od doma. „Mati, nočem več jesti samih žgancev in mleka. Kuhajte kaj drugega, če ne grem od doma.“ Mati velikanca se nič ni razburila: „Kar pojdi, še rad se boš vrnil domov.“ Sin Dolgin je odšel. Hodil je tar za Dravo. Prišel je že zelo daleč, do Črnega morja; pa mu je postalo dolgčas po bratih velikanih in sestrah velikanah. Začel je jokati, pa to ni bil jok, ampak tako grozno tuljenje, da so vsi prebivalci tistega kraja iz strahu zbežali, misleč, da bo konec sveta. Ker ves jok ni nič pomagal in ker ga je bilo sram iti domov, jo je ubral naprej proti vzhodu. Himalaja in druge azijske gore so ga precej zmučile, a ugnati se ni dal. Po večnem snegu se je kar drsal. Sedel je vrh hriba, se spustil navzdol in z nogu zaviral. Pri tem pa je tako pritiskal, da je na peti preluknjel cokoljo,

ki jo je imel na desni nogi. Odslej je izgledal, kot, da je pohabljen. To ga je tako jezilo, da je obe cokolji sezul in hodil kar bos. Prišel je na Kitajsko. Kitajci pa so ga tako gledali, da ga je bilo kar strah. Celo zasmehovali so ga in se norčevali iz njega, ker ni imel kot oni zadaj kite, postrani oči in rumene kože. Med njimi je ostal samo zaradi riža. Tako dober se mu je zdel, da je hotel seme zanesti tudi domov na Koroško. Leto in dan je ostal na Kitajskem, da se je seznanil z pridelovanjem riža. Razen tega je spoznal še neko pijačo, ki ji pravimo danes čaj, in pa proso, ki daje dobro kašo. Vse to je nabasal v prasičje mehurje, da bi voda ali kaj drugega ne prišlo zraven. Vesel jo je mahal proti domu. Gora se je izognil, kajti preveč ledene in zaradi tega mrzle so bile, on pa je bil bos. Hodil je hitro, kar se je dalo, ker se je že veselil pohvale očeta Hrusta in matere Debeluše, ki bosta gotovo vesela novih živil. Toda tisti mehurji so vzbujali povsod, kamor je prišel, veliko zanimanje. Ko je prišel tja do Črnega morja, mu ljudje kar niso dali miru. Kaj je v mehurjih, so hoteli vedeti. Ni jim hotel izdati. Še v bližini vasi spati ni hotel, tako se je bal, da bi dragocenih semen ne ukradli. Toda ljudje so bili še bolj prebrisani. Šli so nekaj časa za njim. Ko je v dolini med dvema hriboma legel k počitku, tudi mehurjev ni odvezal od obleke. Trdno je zaspal. Ljudje so se približali, se previdno splazili čisto k velikanovemu telesu, hoteč z nožem prerezati nit in vzeti „velikanov zaklad“. Ta je nekaj čutil. S pestjo je v spanju udaril v prazno in zarjul: „Presnete muhe, dajte že mir!“ Obrnil se je na trebuh in spet zasmrčal. Najpogumnejši pa je previdno prerezal nit mehurja in zaželeno z veseljem odnesel. — Vsejati so tisto seme in zrasel je čaj, ki ga mi še danes poznamo pod imenom „ruski čaj“. Stopil je ves razočaran hitreje, da bi čim prej doma jedel žgance z mlekom. Prišel je do Donave. Pa, o joj! Bila je tako široka od naraslega dežja, da tudi s svojimi dolgimi nogami ni mogel čez. Žalostno je gledal ljudi, ki so se v čolnu vozili čez. Na drugo stran pa je hotel na vsak način priti, kajti lačen je že bil, na tej strani pa je bila sama neobljudena pusta. Lakota pa je neizprosno tiran. Čolnar se je bal takega velikana

vzeti na barko, ker bi se mu ladjica lahko prekucnila v mogočno reko. S čim bi plačal, ga je pobaral, mislil si je, da ima v mehurju gotovo zlato. To pot se je tudi velikan poslužil zvižace. Na drugi strani, je obljubil, bo plačal vozniaka z zlatom. — Težko je šlo čez vodo, a šlo je le in ko sta prišla po precej dolgi vožnji čez, jo je velikan hotel popihati, a ni se mu posrečilo. Prebrisani brodnik je neopazno velikanu krog noge ovil vrv, da je bil z eno nogo priklenjen v čoln. Ko je videl, da se ne more rešiti, je dal z žalostjo svoj mehur možu. Ta je videl, da ni v njem zlata. Jezen je stresel zrna v močvirnata tla ob reki, o velikanu pa ni bilo več duha ne sluha. Pomislite, dragi moji, drugo leto je zrasel tam riž, ki še danes v tisti deželi dobro uspeva. Z enim samim mehurjem je spešil dalje. Tako je šel, kot bi ga vrag podil. Ko je prišel do Obirja, je tako zajučkal, da je slišal oče pod Dobračem in mu z vriskom odgovoril. Čutil se je že čisto varnega. Odprl je svoj mehur s prosom in ga z velikimi rokami razmetal na vse strani. Tako si je že želel

dobre mlečne kaše, da kar ni mogel dočakati, kdaj bo proso zraslo. Žal je ravno tedaj pihal silen veter, ki je skoro vse seme zanesel čez gore na Kranjsko. Čisto malo ga je ostalo v Podjuni, v Rožu in Zilji ga skoro ni, pač pa ga je na Gorenjskem toliko, da še pregovor pravi: „Kaša je steber Kranjske dežele.“ Velikani so čez hodili po proso in so ga zmeraj dovolj dobili. Škoda, da jih danes ni več. Ko so prišli mali ljudje, taki kot smo mi, so velikanne spodili s Koroškega. Plezali so jim po nogah in jih grizli in ščipali. Tega so se tako bali, da so jo popihali neznano kam. Še do danes niso poslali pošte, kje so, ker pisati ne znajo. Pa malo počakajmo, morda se do drugič javijo.

Za danes dovolj, moji mali! Pišite mi kaj, zdaj imate več časa, ko paše in drugega dela ni. Ves teden bom sama in mi bo za pečjo dolgčas. Če bi še kaj radi imeli od mene, mi tudi sporočite!

Vas, ljubi moji in vaše starše prisrčno pozdravlja.

teta Mojca.

Krmljenje mladih prašičev

Dva do tri dni za tem, ko je svinja povrgla, ji je treba dajati bolj pičle krme, (pšenične otrobe), drugače je osnovna krma ista kot pri plemenskih svinjah, le po potrebi se da malo več krepke krme. Mlade pujske krmimo redno trikrat na dan. Red, snaga in točnost pokladanja krme so zelo potrebni. Ko so pujski približno tri tedne stari, jih skušamo navaditi na krepko krmo. Dajati jim je treba zdrobljen ječmen ali pšenico v malih količinah, po zimi pa, ko ne morejo na prosto, je treba dajati še prsti in oglja, da preprečimo drisko. Mleko jim dajemo posebej. Ko so razviti in radi žro, jim dajemo sorazmerno žitnega zdroba in pšeničnih otrobov, pomešanih z vodo. Količina se ravna po apetitu pujskov samih.

Priporočljive so sledeče mešanice:

80% ječmenovega zdroba (šrota) in 20% beljakovinske krme ali 50% ječmenovega zdroba, 30% beljakovinske krme.

Izkušnja je pokazala, da vzreja prašičev samo z žitnim zdrobom in mlekom ni najboljša, temveč mora biti poleg mleka tudi drugih beljakovin. — Pujske naj porabi do odstavitve 20 do 25 kg močne krme in naj doseže v tem času težo 15 do 25 kg.

Odstavljene pujske je treba dobro krmiti, dokler ne dosežejo teže 25 do 40 kg. Šele pozneje jim brez škode lahko pokladamo manj tečno hrano. Dnevni obrok močne krme naj bo 1 do 1,5 kg na glavo. Ostala krma, ki je še cenejša in lažja. Po leti dobra paša ali trat-

nica, po zimi pa seneni zdrob, pleve, rezana detelja in pesa.

Plemenski prašiči naj se krmijo v splošnem tako, da ne zaostajajo v rasti in razvoju in da pridobivajo tedensko po 2,5 do 3,5 kg na teži.

Mladi merjasci naj dobijo več močne krme. Merjasce je treba dobro krmiti, toda ne pitati, ker pitani merjasci postanejo za oplemenitev nesposobni. Krmi naj se jih enako kakor plemenske svinje, samo nekoliko več močne krme, po potrebi 1 do 2 kg ovsenega zdroba dnevno.

ZANIMIVOSTI TOBAK

Tobakovo rastlino so prinesli v Evropo leta 1558. Do l. 1848. je bilo kajenje na ulici povsod strogo prepovedano. Kdor je šel s tlečo cigaro mimo straže, je moral plačati tri tolarje kazni.

Nikotin, strup, ki je v tobaku, se imenuje po francoskem poslaniku Jeanu Nicotu, ki je vpeljal tobak v Francijo. Po njem je dobila tudi rastlina ime (Herba nicotiana).

Turški sultan Amurat IV. je ukazal podložnike, ki so jih zasačili pri kajenju, javno bičati in skozi nos vtakniti pipo. Če so jih znova zalotili, pa obglaviti.

Tudi dandanes bi marsikatera žena „bičala“ svojega možička, če bi le kaj pomagalo. Saj bi za tisti denar, ki ga mož izda za tobak, lahko kupila kaj koristnejšega in potrebnejšega.

Približali so se domači hiši. Razsvetljena okna so že zdaleč pozdravljala in odprta vrata gostoljubno vabila gospodarja. Sosedje in znanci so bili že zbrani in so tudi komaj čakali, da bi Mlinarju mogli stisniti roko.

Predno pa je Mihej stopil čez prag je obstal in s hvaležnim glasom pomolil: „Čast bodi Očetu...“ Ganotje je premagalo vse navzoče. Ženske so z robci otrle solze, moški pa so jih sramežljivo obrisali z roko. Veliki, tako zaželeni trenutek je tu. Leta in leta je hrepenel po njem, dočakal ga je. Zavedal se je on in vsi zbrani, da ga je sam angel varuh spet pripeljal domov.

Posedli so po klopih, mošta, pogače in celo nekaj mesenega so prinesle Mlinarjeve ženske na mizo. Mihej pa še odgovarjati ni mogel na vsa vprašanja. Mnogi so spraševali po svojih sinovih, bratih in sorodnikih, ki so še ostali v ujetništvu. Na Mihejevo željo pa so zapeli „Njav čez izaro“. Slovenske pesmi je tako zelo pogrešal v ujetništvu. Kakor Miklova Zala nekdanj, je tudi on sam ob urah največjega domotožja prepeval:

Hiša očina, ljuba mamica,
o, da videl bi, še enkrat oba,
da bi jo videl še
mamico mojo,
pa bi peval spet, haji hajo.

(Dalje prihodnjic)

I. M.:

Dam ob Dravi

(Nadaljevanje)

Ena sama beseda „atej“ jim je prinesla višek sreče in sproščenosti. Mihej pa jih še ni opazil. Hitele so mu nasproti. Že jih je zagledal in tudi on pohitel. Smeh je poživil ogorela lica, s pogledi je ves srečen objel svojo družinico.

„Mihej, Milka!“ je bilo še čuti in že sta se mož in žena znašla v toplem, iskrenem objemu. Solze so jima nehote polzele po licih, solze veselja ob tako zaželenem svidenju. Male pa so že držale ateja za roke, ga objemale in poljubljale vsevprek. Gledal jih je in se čudil, kako so zrasle. Vse so ga hotele držati za roko. Dobrikale so se mu in se stiskale k njemu. Le Marijca je bila nekaj razočarana. Mama je to opazila in jo vprašala:

„Kaj pa ti je Marijca, ali te kaj boli?“

„Ah, mama, nič me ne boli. Povej mi pa, ali bo atej vedno tako kosmat, kot je danes?“

„Nič se ne boj, kmalu bom lep,“ jo je potolažil atej.

Mama se je veselo nasmejala in dejala proti možu: „Na sliki si tako lep

pa ni pričakovala, da boš kosmat.“ Vsi so se smejali mali modrijanki, očka pa jo je po rožnatem ličku nalašč malo poščegetal z bodečo brado. Marijca pa se je premagala in se še sama smejala.

Deklice so že težko čakale, da bi šle z očetom domov. Saj v mestu se z njim nič niso mogle pomeniti in vprašan je bilo toliko, da niso vedele, kje bi začele. Saj je tudi mama imela veliko pripovedovati in važnejše stvari kot one. Še ponosom so gledale predragega ateja.

Lojzika se je le vtaknila v pogovor staršev rekoč: „Kajne, atej, zdaj boste pa vedno pri nas ostali?“

„Da, moje male, v našem domu ob Dravi je najlepše. Nikamor ne pojdem, če Bog da.“

Vse skupaj je toliko časa trajalo, da so se šele z zadnjim vlakom mogli peljati domov.

Bližje je bližje domu je bil Mihej. Zdelo se mu je, da še kolesa pripovedujejo: v domovino, v domovino. Sveto pričakovanje, da po dolgih letih pride spet v rojstno hišo in vidi mater mu je še besede jemalo. Molčal je in ljubeče gledal Milko, kateri so še vedno solze uhajale iz oči. Deklice so bile že trudne, Marijca je v atejevem naročju brezskrbno zaspala.

Vlak je tudi zanje le enkrat obstal. Previdno so zlezli iz voza, stara mama in teta Rezika sta jim hiteli nasproti.

Tresoča materina roka je segla v sinovo desnico, s trepetajočim glasom je pozdravila mati: „Bog daj srečo!“ „Bog daj!“ je odgovoril sin in kot v mladih letih je tudi topot sina prekrizovala na čelo. Saj je bil še vedno njen otrok in materin blagoslov prinaša srečo.

Brž je opazil, da so se mama postarali, a rekel ni ničesar, saj je vedel, da so se jim iz skrbi zanj posrebrili lasje. Mati in sin sta se samo gledala. Njih srca pa sta občutili nepopisno srečo. Kdor je po dolgih letih vojske, groze in lakote spet prišel domov, že ve, kako je ob svidenju človeku v notranjosti. Na eni strani je veselje, na drugi pa strah pred razočaranjem. Koliko povratnikov je našlo domačije v neredu, družino v duhovnem propadu, ker je žena postala nezvesta ali so starši umrli in še toliko podobnih, žalostnih stvari bi lahko našli.

Mihej pa je bil lahko vesel. Mati še živi, žena je vsekakor ostala zvesta, hčerke so zrasle in mama jih je celo pohvalila. Čeprav je bilo tudi zanje mnogo nevarnosti, so vendar ostale pri dne. Babica in mama sta jih vedno navajali k odkritosrčnosti. Zaupale so mami svoje težave in v njih mehka srčeca je lahko zasejala dobro seme. Sama je bila že z malim zadovoljna, tudi deklice je k temu navajala, ker skromnost in ponižnost sta podlagi za vse druge čednosti.